

RAPOR

(SURIYELİ "SIĞINMACI - MÜLTECİ - MİSAFİR" OLGUSUNA DAİR GENEL ANALİZ VE ÖNERİLER)

Suriye'deki iç savaşın üçüncü yılına girmesiyle giderek daha kitlesel bir hal alan "sığınmacı/mülteci/misafir" olgusuna dair genel düşünce ve önerilerimizi sizlerle paylaşmak istiyoruz:

1- Kayıt, Bilgi ve İstatistikleri daha sağlıklı hale getirmek adına Suriyeli sığınmacılar için Türkiye'ye girişte çok sıkı bir kayıt sisteminin oluşturulması gerekiyor. Ve sonradan sağlanmaya çalışılan kayıt altına alınan ülkeye girişte yapılması, sonradan oluşan sağlık, güvenlik ve çalışmayla ilgili pek çok sorunu en aza indirebilir. Suriyeli misafirlerin/sığınmacıların ülkeye girdikten sonra ikamet ettikleri muhtarlıkların kayıt sistemlerinde ayrı bir başlık altında tasnifi ve bu tasniflerin tek bir bilgi havuzuna aktarılması, hem kayıt hem de sonradan bu insanların ve bunlara hizmet götürmeye çalışan kurumların işini kolaylaştıracaktır. Burada valiliklerin ortaklaşa üstesinden gelebileceği bir sorundan söz ediyoruz.

2- Ekonomik ve diğer toplumsal faaliyetler konusu: (Bu minvalde, çok itirazlara sebebiyet vereceğini bildiğimiz önerimizi sözü fazla uzatmadan dile getirmek istiyoruz) ***Suriye'den Türkiye'ye sığınan insanlara iş kurma, çalışma, yatırım yapma, barınma, eğitim ve sağlık konularında yabancı statüleri baki kalmak şartıyla izin verilmesini öneriyoruz.*** Aslında bu, yasa dışı ve kayıt dışı işleyen bir sistemin resmileşmesi olarak da okunabilir. Türkiye vatandaşlarının yasal ve kanuni haklarından Suriyeli sığınmacıların da yararlanması, sıkı kontrol ve denetim şartıyla, Türkiye'nin de Gaziantep'in de sağlıktan, araç trafiğine değin yaşadığı sayısız sıkıntıları aşmada daha esnek fırsatlar ortaya çıkaracaktır. Çünkü;

- i. Suriye'den gelen insanların sürekli sadece birer tüketici ve yardım bekleyen "aç" insanlar olarak lanse edilmesi ve bu yönde politikalar üretilmesi doğru değildir; Gaziantep başta olmak üzere Türkiye'deki pek çok kente Suriyeli sığınmacıların değişik kriter ve ölçülerde yüksek iktisadi girdileri de olmuştur.
- ii. Bu izin, stratejik ve uzun vadeli olarak özellikle Gaziantep tarafından ele alınmalıdır. Zira şu anda savaş dursa dahi Suriye'de, özellikle kuzeydeki bütün insani ve iktisadi alt yapının yok olmasından dolayı gelen ve burada iktisadi, kültürel-insani ilişkiler kuran Suriye yurttaşlarının çok uzun yıllar boyunca Gaziantep ve Türkiye'yle ilişkilerinin sürmesi anlamına gelmektedir.
- iii. Ayrıca bütün yasak ve engellemeler rağmen, Gaziantep başta olmak üzere, Türkiye ekonomisinde ciddi manada bir Suriyeli işgücü girdisi bulunuyor. Bunun kayıt dışı olması hem bu insanların düşük ve güvencesiz ücretlerle çalışmasını, hem kamunun ciddi bir vergi kaybını, hem de bunlardan mütevellit kamunun kapısına bu insanların yardım için yığılmasını getirmektedir. Türkiye vatandaşlarının haklarına (seçme ve seçilme hariç, zira bu konuda topluma güvenceler verilmeli) sahip olan sığınmacıların hem

kamuya katkısı hem olacak hem de ondan yardım bekleyen pozisyondan çıkması sağlanmış olacaktır.

- iv. Konut, alt yapı sorunları aciliyet arz etmektedir ve bu yöndeki proje ve yatırımların oldukça uzun bir vadeye yayılacağı ve Gaziantep'in bölgedeki etkinliğinin önünü açacağı göz önünde tutularak planlamalar yapılmalıdır.
- v. Suriye'den gelen insanların kente, topluma, ekonomiye ve ülkeye makul derece ve biçimlerde entegre etmek şu an yaşamakta olduğumuz ve giderek de büyüyen bazı sorunları da ortadan kaldıracaktır. Zira bu kadar insanı, niteliği ve yeri neresi olursa olsun kamplarda tutabilmek giderek zorlaşıyor. Çalışmadan sadece 'balık vererek' beslemek yerine, zaten çoğunun bildiği 'balığı' başka bir denizde tutmalarının önünü açmak, onlara yardımcı olmak gerekiyor. Bu insanların, elbette ki, çalışma ve iş kültürleri farklıdır. Bunun için özellikle profesyonel meslek sahibi, eğitilmiş, orta sınıfların başta Suriye'den gelen sığınmacılara hizmet götürmede organize edilmesi ve onlardan yararlanılması gerekiyor. Dahası, bu eğitilmiş insanların Gaziantep'e de kültürel olarak katkısı tartışılmaz olacaktır. Dil öğrenme, farklı kültürel deneyimler Gaziantep'in metropol dünya kenti kimliğinin gelişimine katkı sunacaktır.
- vi. Çalışma, oturma ve iş izinlerini içeren bu yeni strateji, bu nüfusun sağlık ve eğitim hususundaki sıkıntılarını da ciddi derecede azaltacaktır. Verilecek iş ve çalışma izinleri aynı zamanda sosyal güvenlik kurumlarına da bir girdi sağlayacaktır.
- vii. Eğitim çağındaki çocuklar en büyük sorunların başında gelmektedir. Burada da çok radikal bir politikanın acilen uygulanması gerektiğini düşünüyoruz. Bunun için de, şu anda sınırlı sayıda eğitim çağındaki Suriyeli çocuklara verilen eğitimin fazla kaynak ve zaman harcamadan durdurulması ve en kısa sürede hem Suriyeli hem de Türk öğrencilerin birlikte karma eğitim alacağı yeni okul inşaatlarına başlanması ve bu çocukların Türkçe ve anadillerinde eğitim almalarının önünün açılması gerekiyor. Sığınmacıların topluma ve kente entegrasyonlarının sağlanmaya çalışıldığı bir süreçte, eğitim çağındaki çocukların ve gençlerin ayrı ve uzak bir sitemle eğitimlerinin yarım yamalak sürdürülmesi anlamsızlaşmaktadır. Suriyeli çocukların eğitimlerinin de ayrı değil kent ve sistem içinde toplumsallaştırılması gerekiyor. Bu entegrasyon için de gereklidir. Burada Suriyeli ve Türk öğretmenlerin beraber çalıştığı karma okullara özellikle önem verilmeli. Bu iki noktada hayatiyet arz ediyor: 1) Suriyeli sığınmacıları kendi mahallelerinde, zor koşullarında kendi kaderleri ve her daim Suriye'deki durumu, hayatı hayal ederek yaşamakla baş başa bırakmak, bu kitlenin çok yakın zamanda **gettolaşmasının** önünü açmaktır. Ki, bu çok daha muazzam ve çözümü çok zor olan bir olguyla karşı karşıya bırakır bizleri. Bunun her türlü maliyeti tahminlerin üzerinde olur ve hiç de hesaplanmayan olgulara neden olur. Bu nüfusun şu an gettolaşmasının önünü tıkayacak tek yol yukarıda anılan politikaların acilen uygulanmasıdır. 2) STK'lar ve diğer kurumlarda dile getirilen konuların başında yer alan ve Suriyelilere atfedilen (ki, pek çoğu doğru da olabilir lokal düzlemde) olumsuz davranışların ortadan kalkmasının tek yolu, bu insanların, eğitime, işe, çalışmaya, sokağa, mahalleye dahil olmasından geçmektedir.
- viii. Kamplar ve Suriyeli misafirlerin dağılımı hususunda diğer uzak bölgelerdeki illerin de işe dahil edilmesi gerekiyor. Kontrollü ve denetimli ikamet, çalışma ve yatırım izinleri bir kaç ile değil, diğer gerekli görülen illere de teşmil

edilmesinde yarar olacaktır.

- ix. Önemli ve son nokta da, Gaziantep'in "Peşawerleşmesi"ne neden olacak radikal unsurların merkezi olmasından özellikle kaçınması ve bu yönde kendi kontrol ve baskı mekanizmalarını kullanması gerektiğidir. Zira Gaziantep, Suriyeli sığınmacılar için güvenli bir yerdir ve bu doğrudur. Fakat Gaziantep'in yüz yıllardır inşasına çalıştığı kimlik, konum, kültür ve tahayyülün Suriye'deki savaşa dahil olmak isteyen radikal grup ve hareketlerce berhava edilmesine de karşı durulmalıdır. Bu yöndeki bir karşı duruş Gaziantep'in kendi barışçıl tarih ve kimliğiyle de uyusmaktadır. Özellikle kent olarak Gaziantep'in gelecekteki iç barışının yolunun bundan geçtiği unutulmamalıdır. Kısacası, Gaziantep, sivil insanların güvenli limanı pozisyonunda ısrarcı olmalıdır; ne yapacağı, nasıl davranacağı, hangi ittifak ve angajmanlara girişeceği tahmin edilemeyen ve sökülüp atılması imkansızlaşacak radikal unsurlardan mümkün mertebe kentsel bir tavır olarak uzak durmalıdır.